

IZLOŽBENA I PEDAGOŠKA DJELATNOST HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA U 2024. GODINI

Hrvatski školski muzej tijekom prošlogodišnje Noći muzeja otvorio je novi prostor, izložbeno radioničku galeriju „Školica za 5”, čime je stručnim djelatnicima Muzeja znatno olakšana provedba izložbenih i pedagoških aktivnosti, kao i suradnja s drugim kulturnim ustanovama i institucijama. Zahvaljujući vlastitom prostoru i kreativnim djelatnicima Muzej je nastavio sa stvaranjem i prezentacijom novih i zanimljivih sadržaja koji su javnosti prezentirani preko izložbi, pedagoških aktivnosti i drugih događanja.

Izložbena djelatnost Hrvatskoga školskog muzeja

Pioniri maleni – Crtice iz života pionira kroz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja naziv je izložbe koju su posjetitelji mogli vidjeti u galeriji „Školica za 5” tijekom prva tri mjeseca 2024. godine. Izložbom je prvi put detaljnije istražena građa Hrvatskoga školskog muzeja tematski vezana za razdoblje djelovanja pionirske organizacije i njezinu ulogu u odgoju i obrazovanju u socijalističkoj Jugoslaviji, a autorica je viša kustosica Muzeja Kristina Gverić.

Tijekom veljače u galerijskom prostoru Hrvatskoga školskog muzeja otvorena je 33. izložba školskih listova zagrebačkih osnovnih i srednjih škola *Lidrano 2024*. Izložba se organizira u Muzeju od 1996., a zadnje dvije godine u galeriji Muzeja. Na ovogodišnjem *Lidranu* u novinarskom stvaralaštvu izloženo je 15 tiskanih i 8 digitalnih školskih listova. Veseli činjenica da je u odnosu na prošlu godinu za tri broja porastao broj izloženih listova.

U organizaciji Hrvatskoga školskog muzeja i Arheološkoga muzeja Narona 15. ožujka u „Školici za 5” otvorena je izložba *Mitološki blizanci u Naroni*

Mitološki blizanci u Naroni – postav izložbe

autorice Sande Viskić, kustosice dokumentaristice Arheološkoga muzeja Narona. Izložba je posvećena mitološkim blizancima koji se javljaju u stalnom postavu Arheološkoga muzeja Narona i njihovu značenju za društvene i političke prilike u Rimskom Carstvu. Na izložbi su surađivali učenici Aranžersko-scenografskoga odjela pod vodstvom profesora Alana Vlahova i Kiparskoga odjela pod vodstvom profesora Rocca Rabara Škole primijenjene umjetnosti i dizajna iz Zagreba.

Nakon suradnje s Arheološkim muzejom Narona Hrvatski školski muzej ostvario je suradnju s XV. gimnazijom iz Zagreba, koja je rezultirala izložbom *Čarolija vune – Miočanski anđeli i licitari*. Na izložbi su posjetitelji mogli vidjeti učeničke radove – ukrase i uporabne predmete od filcane vune nastale u projektu „Miočanski anđeli i licitari”.

Sredinom travnja u galeriji Hrvatskoga školskog muzeja otvorena je izložba posvećena počecima ženskoga gimnazijskog obrazovanja u Zagrebu *Od vlastite učionice do vlastite sobe* autorice Tihane Bertek. Izložba tematizira povijest borbe za žensko obrazovanje u Hrvatskoj kroz priču o tri učiteljice: Mariji Jambrišak, Ivani Hirschmann i Nataliji Wickerhauser, a namjera je upoznati građanstvo s baštinom koju čuvaju

Izložba *Od vlastite učionice do vlastite sobe* – fotografija s otvorenja izložbe

Otvorenje izložbe *Udžbenik – za one koji žele znati više*

muzeji te doprinijeti edukaciji šire javnosti, promičući pritom rodnu ravnopravnost. Izložba je nastala u organizaciji Muzeja i Prostora rodne i medijske kulture „K-zona”.

Povodom Međunarodnoga dana muzeja Hrvatski školski muzej 17. svibnja predstavio je javnosti novu izložbu *Udžbenik – za one koji žele znati više* autorice Branke Manin, više kustosice Muzeja. Izložbom je dan presjek udžbenika i priručnika korištenih na prostoru Hrvatske, od najstarijih koje Muzej čuva pa do onih novijih koji se koriste u današnjem obrazovnom sustavu. Cilj izložbe bio je skrenuti pozornost na vrijednost Zbirke udžbenika i priručnika u kontekstu obrazovne problematike, ali i predstaviti javnosti dio fundusa Hrvatskoga školskog muzeja.

Istoga dana, 17. svibnja, u Muzeju Valpovštine otvorena je pokretna izložba Hrvatskoga školskog muzeja *Bršljan i Smilje – krasno bilje: uz 150. obljetnicu dvaju hrvatskih dječjih časopisa* autorice dr. sc. Štefke Batinić. Izložbom su predstavljena dva dječja časopisa pokrenuta 1873. godine. Oba su plod učiteljskoga djelovanja u drugoj polovini 19. stoljeća, koje je podrazumijevalo i angažman u stvaranju primjerenoga štiva za djecu.

Otvorenje izložbe *Knjiga kao inspiracija*

U sklopu programa Hrvatskoga školskog muzeja „Neka škola započne i završi u Hrvatskom školskom muzeju” Škola primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu – ŠPUD i Hrvatski školski muzej organizirali su izložbu učeničkih radova *Knjiga kao inspiracija*. Izložba je prezentirala književnost kao nepresušan izvor motiva za brojna djela učenika Škole primijenjene umjetnosti i dizajna, objedinjujući radove učenika prvoga razreda, kao i radove nastale u sklopu nastave Hrvatskoga jezika, te odjela Grafike, Tekstila, Metala, Unutrašnje arhitekture, Fotografiskoga i Aranžersko-scenografskoga odjela ove škole.

Izložba *Usudi se! Pogledaj preparate!* –
fotografija s otvorenja

Povodom Svjetskoga dana učitelja javnosti smo predstavili izložbu *Usudi se! Pogledaj preparate!* Autorica izložbe Kristina Gverić predstavila je posebnu „podzbirku” Zbirke nastavnih sredstava i pomagala i publika je prvi put u cjelini mogla vidjeti vrijedne, raznolike i iznimno zanimljive preparate koji su se koristili u školama na području Hrvatske, a sačuvani su u fundusu Muzeja. Mnoge eksponate koji su se mogli vidjeti na izložbi prikupili su, a neke i izradili, upravo učitelji.

Na Svjetski dan učitelja u Muzeju grada Šibenika otvorena je pokretna izložba Hrvatskoga školskog muzeja *Krasopis – lijepo pismo* autorice Kristine Gverić. Izložbom je javnosti predstavljena uloga i značenje krasopisa kao nastavnoga predmeta i školskoga pisma u povijesti hrvatskoga školstva.

Stvarajmo zajedno – fotografija s otvorenja izložbe

Izložba *Lekcije iz prošlosti – (re)forme školstva u Hrvatskoj od prosvjetiteljstva do digitalnog doba*

U suradnji Hrvatskoga školskog muzeja, Učilišta za likovno obrazovanje, kreativnost i dizajn – Studio Tanay i Poliklinike za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG 4. studenog otvorena je izložba dječjih radova *Stvarajmo zajedno*. Izložba je nastala u istoimenom projektu u suradnji s djecom Dječjega vrtića Poliklinike SUVAG.

Zadnja izložba koju je Hrvatski školski muzej predstavio u 2024. godini je *Lekcije iz prošlosti – (re)forme školstva u Hrvatskoj od prosvjetiteljstva do digitalnog doba*. Autorica izložbe, knjižničarska savjetnica i kustosica Muzeja Štefka Batičić, dala je pregled najvažnijih reformi i pokušaja mijenjanja hrvatskoga školstva tijekom povijesti: od početaka javnoga državnog školstva u okviru prosvjetiteljskih školskih reformi Marije Terezije do najnovijih pokušaja reforme obrazovanja.

Pedagoška djelatnost i događanja

U 2024. godini Hrvatski školski muzej realizirao je planirani program unutar edukativne djelatnosti u prostoru galerije Muzeja „Školica za 5” u Hebrangovoj 5 u Zagrebu te gostujući u odgojno-obrazovnim ustanovama u Republici Hrvatskoj i na manifestacijama po pozivu u suradnji s različitim kulturnim ustanovama. Program edukativne djelatnosti Muzeja realizirala je viša kustosica pedagoginja Ivana Dumbović Žužić.

U navedenom razdoblju Muzej je realizirao planirani pedagoški program *Školski klasik*, radionice tijekom školskih praznika te planirani pedagoški program uz povremene tematske izložbe i suradnje. U okviru edukativne djelatnosti Muzeja sudjelovalo je oko 3000 sudionika. S pedagoškim programom i ove smo godine sudjelovali na brojnim manifestacijama samostalno ili u suradnji s drugim institucijama, a u daljnjem

Izložba *Pioniri maleni – crtice iz života pionira kroz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja* – stručno vodstvo Kristine Gverić tijekom Noći muzeja 2024.

Radovi polaznika Centra za autizam – radionica *Proljeće u teglici*

tekstu navest ćemo neke od njih. U suradnji s Muzejom Brodskog Posavlja uz izložbu *Uspomene na djetinjstvo* realizirane su dvije radionice Hrvatskoga školskog muzeja „Ilustriram slikovnicu”. Edukativni program Muzeja za vrijeme Noći muzeja održan je na dvije lokacije. U galeriji Muzeja uz izložbu *Pioniri maleni – Crtice iz života pionira kroz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja* održana je radionica „Sveži rubec kak se šika” i stručno vodstvo za građanstvo. U Muzeju suvremene umjetnosti, u kojem je smještena Pariška soba Hrvatskoga školskog muzeja, održana je radionica „Pišemo krasopisom”.

Za vrijeme proljetnih školskih praznika u „Školici za 5” održane su radionice „Proljetne igre u Školici”, na kojima su sudionici, među ostalim, naučili izrađivati ukrase od papira, sapun i vesti na platnu.

Povodom obilježavanja Svjetskoga dana svjesnosti o autizmu nastavljena je dugogodišnja suradnja s Centrom za autizam, koja je rezultirala zajedničkim kreativnim radionicama „Šarene slagalice prijateljstva”. Ove godine polaznici Centra svoju su kreativnost iskazali oslikavajući keramičke teglice.

Praznik rada 2024. godine Hrvatski školski muzej obilježio je radionicom „Kako se nekada jačalo u školama”, koja je održana za građanstvo u Parku Maksimir.

Hrvatski školski muzej sudjelovao je prvi put sa svojim pedagoškim programom na laboratorijsko-znanstvenom i obrazovnom događanju *Sveznadan* s radionicom „Svijet enciklopedije u malom”.

Radionica *Svijet enciklopedije u malom* u sklopu manifestacije „Sveznadan”

Moje najdraže prometalo – polaznici radionice održane u Muzeju suvremene umjetnosti

Člankovita družina – radionica studenata iz Sekcije za kornjaše Udruge studenata biologije – BIUS

Tijekom školskih praznika održan je ljetni pedagoški program *Neka škola završi kreativno* u galeriji „Školica za 5”. Pod vodstvom Ivane Dumbović Žužić polaznici su sudjelovali u pet različitih radionica: „Nered u muzeju”, „Istražujemo svijet prirode”, „Vodena srijeda”, „Vuneni četvrtak” i „Šašavi petak”.

„Moje najdraže prometalo” naziv je radionice održane u okviru programa *Školski te zove* u Europskom tjednu mobilnosti u Učionici iz 19. stoljeća, smještenoj u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu.

Vizualno najprivlačnija radionica za učenike održana je za vrijeme trajanja izložbe *Usudi se! Pogledaj preparate!* Radionicu su održali studenti iz Sekcije za kornjaše Udruge studenata biologije – BIUS. Na radionici „Člankovita družina” učenici su se upoznali s različitim vrstama živih kukaca, a isto tako doznali zašto su nam bitni i zanimljivi. Uz to, dobili su brojne informacije o znanstvenom pristupu i načinima preparacije.

U sklopu programa *Školski klasik* održane su radionice *quillinga* za pripadnike treće životne dobi u Domu umirovljenika Maksimir.

Hrvatski školski muzej u suradnji s Petrom Kovačić, mag. educ. art., i Zdenkom Mikšom, mag. educ. art., u projektu ART ZA KVART organizira radionice za djecu i odrasle. U suradnji sa Zdenkom Mikšom organizirali smo školu stripa „Strip lab” namijenjenu djeci od 10 do 14 godina. Škola stripa održava se tijekom školske godine 2024./2025. Održat će se 28 radionica, a na kraju programa organizirat će se izložba radova polaznika i svečana dodjela diploma. Pod vodstvom Petre Kovačić organiziran

je likovno-pedagoški program *Ponovo u klupama sa Školskim*, namijenjen odraslim polaznicima. Cilj je programa omogućiti sugrađanima cjeloživotno učenje i kvalitetno provođenje slobodnoga vremena.

Tijekom 2024. Hrvatski školski muzej sudjelovao je u umjetničkom programu vezanom uz umjetnost i kulturu – *Ruksak (pun) kulture*. Programom se omogućava dostupnost i približavanje umjetnosti i kulture djeci i mladima koji žive u sredinama s ograničenom dostupnosti kulturnih i umjetničkih sadržaja. Uz to, program razvija kreativno obrazovanje, senzibilizira djecu i mlade za područje umjetnosti i kulture te im omogućuje pristup svim vrstama umjetnosti i kulture. Radionice u sklopu programa vodila je Ivana Dumbović Žužić uz pomoć dvoje djelatnika Hrvatskoga školskog muzeja, Darinke Krilčić i Nikice Renića. U različitim dijelovima Hrvatske djelatnici Muzeja održali su osam radionica „Vezenje križićem”, na kojima su učenici imali jedinstvenu priliku naučiti osnove veza te su vježbali istovremeno obavljanje više zadataka. U radionicama je sudjelovalo 163 djece u dobi od 7 do 10 godina.

Za vrijeme trajanja izložbi u „Školici za 5” Hrvatski školski muzej uz pedagoške aktivnosti organizirao je različite popratne sadržaje kao što su tribine i predavanja.

„Kako do naprednih i kreativnih građana? O povijesti djetinjstva i djelovanju Saveza pionira Jugoslavije” naziv je predavanja koje je održao prof. dr. sc. Igor Duda, redoviti profesor na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, a predavanje je održano u sklopu izložbe *Pioniri maleni – Crtice iz života pionira kroz zbirke Hrvatskoga školskog muzeja* autorice Kristine Gverić.

Uz izložbu *Od vlastite učionice do vlastite sobe* održano je više događanja. Na prvom su posjetitelji mogli razgovarati s umjetnicama Petrom Balekić, Klasjom Habjan, Anamarijom Kvas i Agatom Lučić, autorom tipografije Borjanom Pavlekom

Ruksak (pun) kulture – fotografija s radionice *Vezenje križićem* održane u Katoličkoj osnovnoj školi u Požegi

Fotografija s predavanja prof. dr. sc. Igora Duda održanog uz izložbu *Pioniri maleni*

Zapisci i pikanterije iz života učiteljica – razgovor s istraživačicama o izložbi *Od vlastite učionice do vlastite sobe*

Predavanje dr. sc. Martine Kolar Billege *Udžbenik u prošlosti i suvremenom metodičkom kontekstu*

Jedan od odabranih radova za 23. Bijenalnu međunarodnu izložbu dječje umjetnosti Kanagawa

i autoricom vizualnoga identiteta izložbe Barbarom Bjeliš te doznati više o samoj ideji nastanka izložbe, suradnji umjetnica s istraživačicama i procesu rada na ilustracijama i animaciji. Nakon toga održano je predavanje dr. sc. Ide Ograjšek Gorenjak, doc., s Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu o Ženskom liceju u Zagrebu, osnovanom 1892., jedinstvenoj obrazovnoj instituciji u Hrvatskoj, ali i tadašnjoj Monarhiji. Zadnje događanje uz izložbu bio je neformalni razgovor „Zapisci i pikanterije iz života učiteljica” na kojem su istraživačice na projektu – Lana Perišić, Paula Čaćić i Tihana Bertek – upoznale prisutne posjetitelje s manje poznatim zanimljivostima iz života učiteljica. Uz izložbu *Udžbenik – za one koji žele znati*

više organizirali smo predavanje „Udžbenik u prošlosti i suvremenom metodičkom kontekstu” dr. sc. Martine Kolar Billege s Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Muzej je i ove godine nastavio sa sudjelovanjem u organizaciji međunarodnih dječjih likovnih i literarnih natječaja.

Pripremljen je i objavljen natječaj za 15. KAO Međunarodni ekološko likovni natječaj 2024. u Japanu na temu: UČINIMO NAŠE OKRUŽENJE ODRŽIVIM ZAJEDNO!

Na natječaj je pristiglo 335 likovnih radova, a Stručno povjerenstvo izabralo je 66 koje šalje na finale 15. KAO Međunarodnog ekološko likovnog natječaja 2024. u Japanu.

Isto tako, Hrvatski školski muzej organizirao je natječaj u kojem je pozvao na suradnju dječje vrtiće, škole i druge odgojno-obrazovne ustanove s ciljem prikupljanja likovnih radova za odabir i slanje na 23. BIJENALNU MEĐUNARODNU IZLOŽBU DJEČJE UMJETNOSTI KANAGAWA, JAPAN. Tema natječaja bila je slobodna. Na natječaj je pristiglo 1137 radova, a Stručno povjerenstvo izabralo je 103 rada koja će završiti na izložbi u Japanu.

Na kraju 2024. objavili smo i natječaj za sudjelovanje na 53. međunarodnoj dječjoj izložbi likovne umjetnosti *Lidice 2025*. Svake godine izložba nosi jedinstvenu temu, a ove godine tema je igra.

Hrvatski školski muzej svoju edukativnu i izložbenu djelatnost prezentirao je javnosti i preko svoje Facebook stranice i YouTube kanala. Izdvajamo sljedeće:

- video s otvorenja izložbe Hrvatskoga školskog muzeja *Usudi se! Pogledaj preparate!*: <https://www.youtube.com/watch?v=E9W8ivGTqFg>
- videoizložba odabranih dječjih likovnih radova na likovnom natječaju za 15. KAO Međunarodni ekološko likovni natječaj 2024. u Japanu na temu UČINIMO NAŠE OKRUŽENJE ODRŽIVIM ZAJEDNO!: <https://www.youtube.com/watch?v=4A32g65DdEg&t=91s>.

YouTube stranica HŠM-a – KAO 2024., odabrani rad

Blog Hrvatskog školskog muzeja

I ove godine aktivno smo objavljivali članke stručnih djelatnika na BLOGU Hrvatskoga školskog muzeja, a posjetitelji bloga mogli su pročitati zanimljive informacije o Mati Lovraku i njegovoj radnoj sobi, koja je dio stalnoga postava Muzeja, obveznom obrazovanju, fototeci Hrvatskoga školskog muzeja, krajiškom učitelju, pedagoškom programu Muzeja i izložbama *Usudi se! Pogledaj preparate!* i *Lekcije iz prošlosti – (re) forme školstva u Hrvatskoj od prosvjetiteljstva do digitalnog doba*.

Muzej i dalje aktivno surađuje sa *Školskim novinama* u kolumni „Prisjeti se uz Školski”, koju pišu stručni djelatnici Muzeja.